

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 95 30, f: 01 478 98 77, e: ps-sds@dz-rs.si, www.dz-rs.si

Ljubljana, 4. november 2024

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za izobraževanje, znanost in mladino
dr. Mirjam Bon Klanjšček, predsednica

ZADEVA: ZAHTEVA ZA SKLIC NUJNE SEJE ODBORA ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN MLADINO

Poslanska skupina Slovenske demokratske stranke zahteva, da se na podlagi drugega odstavka 48. člena v povezavi z 32. členom Poslovnika državnega zbora skliče nujna seja Odbora za izobraževanje, znanost in mladino z obravnavo naslednje točke:

»Kdaj in kako bomo rešili alarmantno stanje v slovenskem javnem šolstvu?«

Obrazložitev

I.

Junija 2024 smo v Poslanski skupini SDS pripravili zahtevo za sklic treh odborov, med njimi tudi Odbora za izobraževanje, znanost in mladino, na temo medvrstniškega nasilja in varnosti ter romske problematike v slovenskih šolah. Predolgo trajajoča politična preračunljivost in škodljiv populizem pri reševanju romske problematike sta pripeljala do točke, ko se upravičeno sprašujemo o varnosti šolskega prostora. Vprašanje varnosti se ne navezuje zgolj na romsko problematiko, a nesporno dejstvo je, da je z njo še kako povezano. Da imajo šole zelo malo vzvodov, da učinkovito ukrepajo zoper nasilne učence, opozarjajo ravnatelj. Ravnateljica Osnovne šole Bršljin Novo mesto Natalija Glubevnik je v razpravi na seji odbora apelirala: »Odlučevalci, prosim, bodite pogumni, ne iščite kako se nekaj ne da, kako nekaj ni mogoče, ampak postavite v zakonodaji meje, da podprete vse nas akterje na terenu, ki si prizadevamo, da bodo učenci obiskovali šolo, ki bo varna in bo spodbujala njihov psihosocialni razvoj.«

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje je odgovorno in mora ukrepati. Nenazadnje je bil na predlog koalicijskih poslancev na Odboru za delo, družino, socialne zadeve in invalide januarja 2024 sprejet sklep, naj Odbor za izobraževanje, znanost in mladino ter Vlada Republike Slovenije v sklopu reševanja izzivov, povezanih s položajem romske skupnosti v Sloveniji, posvetita poseben poudarek področju vzgoje in izobraževanja. Državna sekretarka Janja Zupančič je junija letos v Brežicah dejala, da načrtujejo ukrepe, ki predstavljajo optimalno rešitev za vse učence, z upoštevanjem načela temeljne pravice do šolanja ter skrbi za varno in spodbudno učno okolje za vse otroke. A časa ni več. Učitelji, ravnatelji, vzgojno-izobraževalne institucije in lokalne skupnosti opozarjajo, da postajajo vse bolj nemočni, pozivajo in prosijo za pomoč. Njihova sporočila, da v prostorih osnovne šole ne morejo več zagotoviti varnosti za učence, so izjemno zaskrbljujoča in terjajo takojšen odziv. Nemudoma je potrebno storiti vse, da šola (p)ostane prostor, v katerem se bodo naši otroci počutili varne, pedagoškim delavcem pa nudi ustrezno strokovno podporo za preprečevanje ali primerno soočanje oziroma ravnanje s takšnimi ekscesi.

Pripravili smo predloge sklepov, enega celo v smeri, naj se nemudoma izvrši predhodno že sprejeti sklep, a so bili vsi zavrjeni.

II.

Maja 2024 smo v Poslanski skupini SDS pripravili zahtevo za sklic nujne seje matičnega delovnega telesa na temo vključevanja otrok tujcev v slovenski šolski sistem. Število otrok tujcev, ki vstopajo v slovenski šolski sistem, se zadnja šolska leta izjemno povečuje. Vedno več je osnovnih šol, opozarjajo župani in ravnatelji, kjer je v določenem razredu večina otrok tujcev, ki malo ali skorajda nič ne razumejo slovenskega jezika. Posledično se slovenski državljani na podlagi teh številke že odločajo, da svojega otroka zaradi velikega števila otrok tujcev ne bodo vpisali v določeno osnovno šolo. Vse večje težave se pojavljajo tudi pri znanju otrok tujcev, ki kljub nezadostni ravni znanja slovenskega jezika napredujejo v višje razrede. Mnogi izmed njih tako ne osvojijo primerne znanja niti slovenskega jezika niti drugih predmetov. Takšna integracija tujcev v družbo, v kateri bodo po vsej verjetnosti odrasli in živeli, zagotovo ni dobra niti zanje niti za slovensko družbo.

Vsemu navedenemu sledi logično vprašanje: Ali je vključujoči pristop tujcev v slovenski izobraževalni sistem učinkovit ter v globalnem svetu, prežetem z migracijami, pravilen in smiseln? Tako kot so nekatere evropske države danes že spoznale, da je povsem nekritično in nesistematično sprejemanje tujcev brez strategije učinkovite integracije napaka, saj prinese številne težave v več družbenih podsistemih, tako smo temu priča tudi pri nas. Zgolj slepo vztrajanje na vključujočem modelu v šolskem prostoru, po katerem se otroka tujca nemudoma vključi v pouk, denimo matematike ali biologije, čeprav ne zna niti ene slovenske besede, ne prinaša in ne bo prineslo nikakršnih pozitivnih sprememb. Odnos Ministrstva za vzgojo in izobraževanje ob vseh klicih na pomoč, opozarjanjih in ponujenih rešitvah v zadnjih mesecih po našem prepričanju ni pravilen. Glede na dosedanje izkušnje zgolj povečevanje ur slovenščine za otroke tujcev v osnovnih in srednjih šolah ne bo prineslo pozitivnega rezultata.

Predsednik Sveta zavoda na Osnovni šoli Maksa Durjave Maribor Jure Petić je v razpravi na seji odbora opozoril: »Ko poslušam pa večkrat se je pojavila pravica do enakega izobraževanja. To se zelo lepo sliši in hvala bogu, ne, ampak mi, ki to zgodbo živimo, se sprašujemo, kakšno izobraževanje pa lahko sploh nudimo učencu, ki ne razume besede ali je to sploh izobraževanje. Lahko je tudi genij, čeprav vemo, da se srečujemo z nasprotnimi, največkrat z nasprotnimi situacijami, ko je slika drugačna. Problematično je že predznanje otrok priseljencev, največkrat je šibkejše, ne vedno, ampak največkrat se pa tudi pojavlja vprašanje znanja kot vrednote. In če k temu dodamo še jezikovne bariere, lahko ugotovimo, da je stanje alarmantno. Stiske učencev so prisotne. Zaradi vsega danes že navedenega bi pa opozoril, tu govorim tudi v imenu drugih učiteljev na šoli ali pa da tudi učitelji so večkrat v stresnih situacijah, v stiskah, standarde, ki so jih prej dosegali, je zdaj težje dosegati. V primerih, ko je v razredu več kot polovica otrok, ki jim slovenščina ni materni jezik, je včasih tudi tehnična izvedba pouka otežena zaradi nerazumevanja ali pa popolnega nerazumevanja navodil. To seveda privede, je že privedlo do izrednih naporov, izgorevanje učiteljev se bo pojavilo, pri nekaterih se že, in definitivno problematika kliče po rešitvah, za katere bi si, seveda, mi vsi želeli, da smo slišani.«

Pripravili smo predloge sklepov, ki so jih predhodno že oblikovale lokalne skupnosti in šole, torej tisti, ki se s težavami vsakodnevno soočajo v praksi. Predlagali smo, da se Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje aktivno odzove na prošnjo Združenja mestnih občin Slovenije za takojšnjo intervencijo zaradi velikih težav pri integraciji učencev priseljencev v slovenski šolski prostor; da Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje preuči predlog Skupnosti občin Slovenije glede vzpostavitve sistema učenja jezika (in ostalih ključnih vsebin) na daljavo, preden pride do združitve družine oziroma se otroci tujcev vključijo v slovenski šolski sistem, da Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje omogoči vzpostavitev t. i. pripravljavnice v tistih osnovnih šolah in občinah, ki takšno rešitev vidijo kot učinkovito in so jo tudi pripravljane izpeljati. Tudi tokrat predlogi žal niso dobili zadostne podpore.

III.

Aprila 2023 smo v Poslanski skupini SDS pripravili zahtevo za sklic nujne seje matičnega delovnega telesa na temo zaščite dobrega imena in ugleda učiteljskega poklica. Za izhodišče smo vzeli nekatera ekscesna dejanja in to z namenom, da zaščitimo veliko večino zaposlenih, ki v slovenskem šolskem sistemu vsak dan predano in kakovostno vzgajajo in učijo mlade generacije. Še posebej zato, ker se v javnosti vse prevečkrat govori in izpostavlja negativne primere, ki krnijo dobro ime in ugled učiteljskega poklica, pozablja pa na vse druge – dobre pedagoške delavce.

Minister za vzgojo in izobraževanje dr. Darjo Felda je v predstavitvi stališča med drugim poudaril: »Ugled učitelja kot takega in učiteljskega poklica je za nas, seveda, ključen zaradi tega, ker na ta način bomo lahko dobili ustrezne strokovnjake, ki bodo znali delati z mladimi in ki bodo potem dejansko poskrbeli, da bo naša družba v prihodnosti ustrezno urejena, ustrezno izobražena, ustrezno vzgojena in tako naprej.« Na seji smo tako iskali odgovore na vprašanja, kaj lahko učitelji, učiteljska združenja, pristojni ministrstvi in celotna družba storimo za izboljšanje ugleda. Poudarjeno je bilo, da gre za različne in številne dejavnike, zaradi katerih poklic učitelja danes izgublja ugled in se mladi več ne odločajo zanj. Razlogi, ki so bili prepoznani, so: prenizke plače; pretirana administracija;

prenormiranost z zakonskimi in podzakonskimi akti; pomanjkljiva promocija učiteljskega poklica; ustreznost ali zastarelost učnih načrtov; ustreznost ali zastarelost pedagoških študijskih smeri; vloga staršev; razmerje med pravicami in dolžnostmi otrok.

Pripravili smo tudi predlog sklepa, ki pa žal ni dobil zadostne podpore: »Odbor za izobraževanje, znanost in mladino poziva Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, da pripravita kratkoročne in dolgoročne ukrepe za zaščito dobrega imena in ugleda učiteljskega poklica ter z njimi v roku 30 dni seznanita pristojni odbor.«

IV.

Še nedolgo nazaj, zgolj desetletje, se ja na eno razpisano delovno mesto učitelja razrednega pouka prijavilo več kot 100 mladih z diplomo, mnogi izmed njih tudi z opravljenim strokovnim izpitom in pripravništvom. Pa danes?

Maj 2024. Predstavniki staršev, ravnateljev in učiteljev so na skupni novinarski konferenci opozorili na alarmantno stanje v javnem šolstvu. Predsednica združenja ravnateljev Mojca Mihelič je izpostavila premalo denarja in zakonsko prenormiranost. Opozorili so na primanjkljaj učiteljev, poudarjanje ocen namesto znanja in splošno pomanjkanje vizije šolstva. Predstavniki staršev, ravnateljev in učiteljev so predsednika vlade Roberta Goloba pozvali, naj se z njimi sestane. Odločevalce so opozorili, da bi morali enotno poiskati rešitve na področju šolstva. Te so kompleksne, so se strinjali, med ključnimi pa izpostavili, da je treba najti konsenz, koliko denarja nameniti šolstvu, predvsem za programe, nenazadnje pa tudi za plače učiteljev in drugega šolskega osebja. Se je predsednik vlade z njimi sestal in kaj so se dogovorili?

Avgust 2024. Številni ravnatelji so se ukvarjali ne le z obnovitvenimi deli na šolski infrastrukturi, temveč zlasti z iskanjem prepotrebnega kadra. Mediji so poročali, da »manj kot mesec dni pred začetkom novega šolskega leta v Sloveniji primanjkuje približno 4000 učiteljev«, pri čemer manjka predvsem učiteljev naravoslovja, v srednjih šolah pa učiteljev strokovnih predmetov. Ker se na razpis, čeprav je bil objavljen dva meseca, ni prijavil nihče, so ravnatelji najprej poizkušali zadržati kader, ki bi sicer odšel v pokoj. A tudi tega ni bilo dovolj. Študenti višjih letnikov ali mladi tik pred diplomom tako ali tako zadnja leta že pomagajo krpati kadrovski manko. Zaposlitveni oglasi »zaradi neugodnega stanja na trgu dela«, preko katerih ravnatelji danes iščejo kader, so tako danes žal realnost našega javnega šolskega sistema:

Učitelj fizike (študentsko delo ali redna zaposlitev, rok za prijavo: 30. avgust 2024)

Na Gimnaziji Moste urgentno iščemo učitelja fizike za 1. in 2. letnik (100 % ali manj)s pričetkom 1. 9. 2024. Zaradi neugodnega stanja na trgu dela iščemo tudi med študenti vaše fakultete. Plačilo bo 15,00 eur / uro (neto). S 1. 10. bomo prilagodili urnik študijskim obveznostim.

Zainteresirani pišite na [jurij.kocar@gmoste.si]jurij.kocar@gmoste.si.

Učitelj matematike (redna zaposlitev ali študentsko delo, rok za prijavo: čimprej)

Na Gimnaziji Bežigrad potrebujemo učitelja matematike, možnost redne zaposlitve ali študentsko delo.

Zaposlimo:

- ali enega študenta za polno zaposlitev, ki bi učil v gimnazijskem programu (1. in 2. letnik – 8 ur) in v Mednarodni šoli v 1. in 2. letniku (9 ur)
- ali pa dva študenta: enega za delno zaposlitev v Mednarodni šoli (9 ur) in enega za delno zaposlitev v gimnaziji (8 ur).

Plačilo študentskega delo bo 18,00 eur/pedagoško uro (neto).

Rok prijave: čimprej.

Zainteresirani pišite na info@gimb.org.

Vir: splet.

V.

V Poslanski skupini SDS smo v tem sklicu državnega zbora tako predlagali več nujnih sej, s katerimi smo opozorili na zelo konkretne in pereče težave, s katerimi se soočajo zaposleni v slovenskem javnem šolstvu. Stanje danes je posledica vsega naštetega, verjetno pa bi lahko dodali še marsikaj. »Morda šolniki premalo kričimo, v kako zelo hudi stiski smo. Vsako leto »zastartamo« in potem javnost kar nekako misli, da ni nič posebnega. Naši odločevalci morda tudi ne verjamejo, da je stvar res tako resna,« je pred dnevi opozorila predsednica Združenja ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije Mojca Mihelič.

Odhod dr. Darja Felde z mesta ministra za vzgojo in izobraževanje po našem prepričanju dokazuje, da Vlada Republike Slovenije kljub številnim obljubam na začetku mandata na področju vzgoje in izobraževanja ni uspešna, prihod dr. Vinka Logaja, ki je še dva meseca nazaj zatrjeval, da odhaja v pokoj, pa tudi ni dober obet. V medijih smo lahko brali: »Zamenjavo Felde z Logajem poznavalci šolstva označujejo s prisposodbo »z dežja pod kap«. Eden nam je celo dejal, da predlog kaže, kako se ta vlada »poigrava z usodo enega najpomembnejših podsistemov države«, zamenjavo ministra pa nekateri interpretirajo tudi na način, da je Golob z odhodom Felde posredno priznal, da šolstvo v tem mandatu ne deluje.« (Večer, 18. 9. 2024). Mediji pišejo tudi, da je bil dr. Logaj že do sedaj minister v senci, ne pozabimo pa, da je že desetletja na takšnih ali drugačnih direktorskih in funkcionarskih položajih v šolskem prostoru. Gre za nadaljevanje stihije, prazen kadrovski bazen koalicije ali oboje?

Kako zelo zgrešeno politiko na področju vzgoje in izobraževanje pelje Vlada Republike Slovenije, kažejo tudi primeri, ko se ministrstvo ukvarja z zadevami, ki so manj pomembne, tišči pa glavo v pesek tam, kjer sistem razpada. Denimo, je vprašanje mesnega obroka ali obroka z ali brez svinjine res ena ključnih težav naših vzgojno-izobraževalnih zavodov ali pa smo tudi tu priča škodljivi politični preračunljivosti in populizmu?

Medtem pa osnovne in srednje šole še vedno čakajo na prenovu in racionalizacijo učnih načrtov. Poklicne šole ter obrtniki in gospodarstveniki še vedno čakajo polno delujoč dualni sistem izobraževanja in promocijo deficitarnih poklicev. Vrtci, osnovne šole in občine še vedno čakajo na obljubljeni nov razpis za sofinanciranje investicij v vrtčevsko in šolsko infrastrukturo. Dobre in učinkovite ukrepe prejšnjih vlad je smiselno in potrebno posnemati ali nadgrajevati.

Zato predlagatelji nujne seje ponovno apeliramo na pristojne, da je danes čas, da jasno in glasno povedo, katere ukrepe in na kakšen način jih bodo zastavili, kdaj jih bodo sprejeli in kdaj bodo učinki vidni. Naš skupni cilj mora biti, da slovenski šolski sistem od danes naprej ne izgubi nobenega zaposlenega več, hkrati pa vsak naslednji dan pridobi nov, motiviran in usposobljen kader, ki bo imel dobre pogoje dela in strokovno podporo. Naš skupni cilj mora biti, da je šolsko leto 2024/2025 zadnje, ko ste stanje slabša, šolsko leto 2025/2026 pa bodo vsi, ki v njem delujejo, pričeli bolj optimistično ter z večjo podporo in predvsem dobrimi konkretnimi ukrepi Ministrstva za vzgojo in izobraževanje.

Odboru za izobraževanje, znanost in mladino predlagamo, da po končani razpravi sprejme naslednje sklepe:

1. Odbor za izobraževanje, znanost in mladino poziva Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, da nemudoma pristopita k realizaciji zaveze v koalicijski pogodbi na strani 45, ki se glasi: »Zagotoviti ustrezen strokovno izobražen kader in vzpostaviti učinkovit sistem vseživljenjskega strokovnega usposabljanja za učitelje.«
2. Odbor za izobraževanje, znanost in mladino poziva Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, da nemudoma pristopita k realizaciji zaveze v koalicijski pogodbi na strani 45, ki se glasi: »Zagotoviti kakovosten učni proces, v katerem bo imel učitelj manj administrativnih obremenitev.«
3. Odbor za izobraževanje, znanost in mladino poziva Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, da nemudoma pristopita k realizaciji zaveze v koalicijski pogodbi na strani 46, ki se glasi: »Nasloviti pomanjkanje kadra z ustreznimi veščinami in znanjem, ki zagotavljajo možnosti za posameznikov poklicni razvoj in upoštevajo prihodnji razvoj posamezne panoge, vključno s poznavanjem pravic zaposlenih v posamezni panogi.«
4. Odbor za izobraževanje, znanost in mladino poziva Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, da nemudoma pristopita k realizaciji zaveze v koalicijski pogodbi na strani 47, ki se glasi: »Zaposlenim v vrtcih in šolah bomo zagotovili ustrezne pogoje za delo.«

Borili se bomo proti trendom prekarizacije, birokratizacije in povečevanja delovnih obremenitev strokovnih delavcev in delavk v vrtcih in šolah.«

5. Odbor za izobraževanje, znanost in mladino poziva Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, da nemudoma pristopita k realizaciji zaveze v koalicijski pogodbi na strani 49, ki se glasi: »Zagotoviti pogoje za izboljšanje kakovosti poučevanja, predvsem pridobivanja pedagoških veščin in ustrezno vrednotenje pedagoškega dela.«
6. Odbor za izobraževanje, znanost in mladino poziva Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje ter Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije, da čez šest mesecev ustno poročata pristojnemu odboru glede konkretnih ukrepov za rešitev alarmantnega stanja v slovenskem šolskem sistemu.

V imenu predlagatelja bo zahtevo za sklic nujne seje Odbora za izobraževanje, znanost in mladino predstavil poslanec **Alenka Helbl**.

Predlagatelji nujne seje Odbora za izobraževanje, znanost in mladino predlagamo, da na sejo odbora povabite:

- predsednika vlade dr. Roberta Goloba,
- ministra za vzgojo in izobraževanje dr. Vinka Logaja,
- ministra za visoko šolstvo, znanost in inovacije dr. Igorja Papiča,
- dekana Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljana dr. Janeza Vogrinca,
- dekanijo Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru dr. Mileno Ivanuš Grmek,
- dekanijo Pedagoške fakultete Univerze v Kopru dr. Maro Cotič,
- Zavod RS za šolstvo,
- Združenje ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije,
- Društvo ravnateljev srednjih šol, višjih šol in dijaških domov Slovenije,
- Zvezo društev pedagoških delavcev Slovenije,
- Društvo učiteljev podružničnih šol,
- Zvezo aktivov svetov staršev Slovenije,
- Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije.

Jelka Godec
vodja Poslanske skupine SDS

